

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН

ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 4.50 драхме, тромесечно 13.50

драхми, годишње 54 драхми

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва:

улица краља Петра бр. 70.

Уређује ОДБОР

НА НАШЕМ ФРОНТУ

Кожњике Савезничких Војска

Јужно од Ђердана француска коњица је у додиру са непријатељем у области Јабуквица.

На обема обабалама Мораве Срби, без одмора гонећи Аустро-Немце који беже, прешли су целу Рудничку планину, где су се водиле победоносне борбе 1914, стигли су до истакнутих одбрањених положаја Београда. После борби, Срби су заузели важан положај Космај, 38 км. од Београда, и прешли Азању.

Источније, српска коњица потиснула је непријатељске заштитнице на обалама Дунава према Смедереву.

МУДАР ДРЖАВНИЧКИ АКТ

Министарство Просвете и Вера

Док са бојних поља одјекује звекот оружја и пуцањ топова, Министарски Савет Краљевине Србије спремио је и извршио једну значајну реформу моралнога реда у нашој држави. У Централној Управи, у министарству просвете одељење за црквене послове претворено је у Одељење за Веру, — као последица претварања српске државе од православне у међуверску, а после придобивања великог броја припадника католичке и муслиманске вероисповести обухваћених новим досадашњим државним границама Србије, и будућима које су у пројекту са остварењем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Растрзан вековима разним туђинским управама, наш народ подлезао је и разним културним утицајима, те се, и ако везан, мање или више чврсто, у целину једним језиком и истим националним тежњама, ипак поделио на три вероисповести које су у ранија доба могла имати и извеснога деструктивнога значаја по његов политички живот. Наши народни непријатељи су одиста, нарочито Хабсбурговски режим, преко те верске поцепаности, вичито маневрисали против нашега народнога уједињења.

Наш народ, међутим, у својој целокупности никад није по свом општем менталитету показивао верску нетрпељивост за какву има небројено примера у историји западних народа. У демократским особинама нашега народа, које су главна црта наша, лежи поштовање интимних осећања и приватних убеђења, и стога је само туђа интрига код нас могла да изопачи стварно душевно стање наших маса. Оне су биле поцепане и у супротности због вере само

онда кад су цркве служиле туђим политичким циљевима.

Ми смо и у Средњем Веку, кад су верске борбе биле главна садржина политичког живота, дали еклатантнога доказа о поштовању верских убеђења. Још је Милутин Немањић, тај мудри и велики владалац, општа схватања свога народа формулисао и спровео, изједначивши и признавши све вероисповести којима су припадали тадашњи Срби.

Од тада је то још остало и до данас. Крфска Декларација, створена по заједничком договору с представницима слободних и неослобођених делова нашега народа, та је наша данашња схватања као у мрамору јасно истесала. Њоме се будућа наша држава издиже међу најцивилизоване земље.

Био је дакле, мудар државнички акт ономе што је већ и иначе у практичном животу код нас вршено и осећано, дати административну форму, те отклонити могућности за све интриге.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

ВАШИНГТОН, 18. — Министарство финансија јавља да је нови зајам од 8 милијарди долара постигао велики успех. До сада је већ уписано више од 150 милиона долара.

ПО ТРАГУ ВАРВАРА

Радовиште, 11 окт. 1918

Бугарски злочини су огромни, и њихова зверства превазилазе сваку моћ уобразиље. Историја јаничара не памти овако крваве и језовите ствари. Коса се човеку диже ва глави, и дах му од ужаса застаје, кад стане да слуша црне приче мештана. Један од најстрашнијих злочина је овај:

Бугарски председник општине у Радовишту, некакав Никола Георгијев, адвокат из Бугарске, наредио је био да се још, пре његова доласка у варош, убије Никола Андо-

новић, председник радовишке општине до пада тога краја. Сем тога, наредио је да се убију његово дете, његов брат Јованча и овога ћерчица. На тај начин је хтео да вагрене једну целу породицу, зато што је била одана својој отаџбини.

Жртве су страховито биле мучене пре то што су помрле, али мршварење је настало тек после смрти. Гако, комате су Николино тело ископавале неколико год пута би га родбина закопала, и најзад су раздружане кости бациле у један бунар.

ГОВОР БАЛФУРА

Потребна је потпуна победа

Лондон, 18 октобра

Приликом отварања новог енглеског зајма у земљи, Балфур, министар спољних послова у Енглеској, држао је говор о светској слободи и измени мапе, и завршио је свој говор овако: «Ако трпите да остане стање ствари овакво какво је сада у Централној Европи; ако учините сталном, на пр. немачку хегеонију над Русијом, нарочито над западном Русијом; ако не оставите наде малим народима дуж Балтике; ако одбијете да поправите једностолећну а и више од једног столећа неправду учињену Пољској; оставити Пољску у оваквом стању у којем је већ генерацијама — прави укор за сва цивилизовани свет — ако сви подјармљени народи, који се већ генерацијама газе петом немачке и мађарске мањине — ако их оставите још у њиховом садашњем положају; ако Балкан има наново да буде позоришта крвавих ратова између балканских народа и прилика за непријатељства између њихових суседа; ако ће се Турчину допустити да наново предузме своју крваву владавину над територијама, које су биле истргнуте испод његове власти, ако ће он опет клати по вољи и плачкати по вољи; ако Италија не буде васпостављена и ако јој се не даде оно становништво, које јој заиста припада; ако се Грчкој може и даље претити, као што јој се претило, доминацијом Централних Држава; ако Србија не буде васпостављена после свих њених страшних жртава и после свег њеног славног витештва (— бурно плескање); ако Француска не може да наново заузме своје пуно место у Западној Европи, и ако Белгији не буде повраћено у пуној мери све што је гнусно разбојиштво Централних Царства истргло од ње, — ако хоћете да се сви ови злочини стварно не поврате — онда ви морате учинити нешто више него само да образложите Лигу Народа; ви морате поправити ове неправде пре него што Лига Народа отпочне свој рад (плескање).

Ви морате дати њима једно чисто стање, на коме ће они радити. Ви не смете поступати с Лигом Нација као са каквом великом машинеријом, коју треба реформисати, на свим линијама, ја верујем да је то немогуће. Ви морате показати народима да, пошто сте извели ове велике реформе, пошто смо ослободили Европу од пруског милитаризма, пошто сте васпоставили Азију, као и Европу, на положај, на коме

је саморазвијање могуће за разне националности које станују у њима, — онда, и тада само, ће ваша Лига Нација радити. И тога ради, да би се Лига Нација омогућила, победа и само потпуна победа је апсолутно потребна (бурно плескање).

ПРЕД ОСТВАРЕЊЕ

Велика Југославија

Лондон, 18 октобра

Југословенски Народни Савет у Загребу признао је као Привремену Владу све југословенске области у Аустро-Угарској.

Овај савет ће, по свој прилици, говорити у име 8 милиона Срба, Хрвата и Словенаца из Аустро-Угарске, преговарати са српском и приногорском владом о остварењу велике Југославије.

НАПУШТАЊЕ БЕЛГИЈЕ

Немци евакуишу

Париз, 18. октобра.

«Матене дознаје из Амстердама да је већ добар део немачких трупа евакуисао Брисел. Путници који долазе из Белгије такође јављају, да је 35 немачких сумарена, који су били у Зебрицу, стигло у Анверс, где је приспело и 13 торпилера. Југозападни сектор одбрањеног система Анверса Немци су поплавили. Немци су пренели такође своје аеродроме из Гапа у Валрик.

АУСТРО-УГАРСКА УМИРЕ

Мишљење једног аустро-уларског листа
Црих, 18 октобра.
«Аустро-Угарска умире — пише базелски Национал Цај-

ЈЕДНА ИЗЈАВА

Србија ослобађа а не осваја

Париз, 6 октобра

Цео текст интервјуа који је Председник Министарског Савета дао париским листовима гласи:

«На питање да ли српска влада стоји чврсто на Крфској Декларацији и да ли има какве истине у гласовима да српска влада води империјалистичку политику и жели да заузме какав доминирајући положај у будућој држави Срба, Хрвата и Словенаца, изјављујем вам ово: Српска влада стоји чврсто на Крфској Декларацији; она не води и неће никад водити империјалистичку политику, а српски демократски народ, који је све заложно да се ослободи од аустроугарског империјализма, неће никада водити империјалистичку политику, нити жели да има доминирајући положај у будућој краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. Српска влада изјавила је одмах, у почетку рата, да се она бори за опстанак Србије и за ослобођење своје браће Срба, Хрвата и Словенаца.

Много доцније Крфском Декларацијом пружио смо доказа нашој браћи у аустроугарском ролству и светском јавном мњењу да можемо и да желимо живети у једној независној демократској држави Срба, Хрвата и Словенаца, у којој би били сви грађани политички равно-

правни — умире својом кријивом. Док су у Бечу веровали у Лудендорфа, нису хтели ни чути о праву самоопредељења народа, већ су мислили да двор, полиција и бирократија имају право да располажу судбином свих народа.

Што се тиче његових савезника, Беч је увек намеравао да их изда, али му је недостигало храбрости за изјаву. Тако, дан по дан, паде комад по комад, огаде отпорна сагата и несташе вештачког патриотизма. Сада је Аустрија мртва.»

НОВ МЕЂУНАРОДНИ ДУХ

После закључења мира

Лондон, 14. октобра

На једном банкету у међународном новинарском друштву лорд Сесил је рекао: «Наравно, нико не може казати колико ће рат трајати, али ја сам убеђен да је победа у нашим рукама. Победа мора бити таква да ојача још више пријатељство између савезничких држава. Од свих резултата рата ми ништа више не ценимо од утврђења англо-америчког пријатељства. Уговор о миру који ће довршити овај рат, биће најважнији од свих међународних докумената, који су до сада закључени. Надамо се, да ће из тога изникнути нов међународни дух.»

НЕРВОЗНА НЕМАЧКА

Панкна

Лондон, 17. октобра

У немачким варошима западно од Рајне влада велика нервозност која ће скоро прешти у панику. Пугеви су изкрчени избеглицама који вуку гомиле својих ствари. Демонстрације које су биле последњих дана, имале су све жешћи и озбиљнији облик.

правни и при том би имали један државни грб, једну круну, једну државну заставу, а сви ти емблеми били би састављени из постојећих, и утврђени великом Народном Скупштинском, изабраном општом правом гласања. Крфском Декларацијом дала је српска влада доказа да Србија у Српски Народ не желе имати, као што неки злонамерни тврде, никакав доминирајући положај у будућој држави, ако будемо срећни да је створимо. За време дебате на Крфу између краљевске владе и чланова југословенског одбора, констатовано је да је стварање једноставне државе и Краљевине, састављене од троименог народа Срба, Хрвата и Словенаца, најцелисходнија и најсавременија демократска државна творевина.

Срби, Хрвати и Словенци траже да им се призна слобода и право самоопредељења и не признају никаква права хабсбуршке династије, нити аустро-угарске државе, која би била јача од права самоопредељења садашњег нараштаја да сам собом реши своју судбу. Напуштен је принцип стварања федеративне државе Срба, Хрвата и Словенаца, јер није могуће повући границу између Срба, Хрвата и Словенаца, осем ако би се усвојило систем на-

мењивања и пресељавања ра-
стурених села и крајева.

Успојен је, дакле, принцип
стварања једноставне државе
са широком местном самоупра-
вом. Осам техничких не-
згода да се повуку границе
између српског и хрватског
као и између хрватског и сло-
веначког племена, постојали
су и политички обзир да би
се у будуће избегле интриге,
које су се вековима водиле
против националног једин-
ства и од једног народа ства-
рала многобројна провинци-
јална или племенска имена
као што су Србин, Хрват,
Словенац, Далматинац, Истри-
јанац, Дригорац, Бошњак,
Херцеговац, Сремац, Бачва-
нин и Банаћанин.

Знајте, дакле, да Србија не
жели и не тежи водити импе-
ријалистичку политику и да
ту реч употребљавају они,
који или не знају тачно срп-
ску политику или њом плаше
оне, који се дају плашити;
међутим, изјављујем свечано,
да Србија сматра за свој на-
ционални задатак да ослобо-
ди Србе, Хрвате и Словенце
и сваком од њих, кад буду
слободни, остављено је право
самоопредељења да кажу: хо-
ће ли се са Србијом уједини-
ти на основу Крфске Декла-
рације, или ће правити по-
себне државице, као што су
биле у прошлости.

Не само да не водимо им-
перијалистичку политику него
и не желимо ограничити пра-
во самоопредељења наше бра-

ће Хрвата и Словенаца на
Крфском Декларацијом ако
се противи њиховим жељама.
Изјаве Југословенског Парла-
ментарног Клуба, међутим,
сведоче, да се слажемо у ци-
љевима троименог народа, а
будући предстојећи догађаји
потврдиће све то још свеча-
није.»

СТАЊЕ У АУСТРИЈИ

Побузе на све стране

Цирих, 18. октобра

Јављају да је избила сеља-
чка побуна у Влашкој про-
тив Аустро-Немаца и да се
проширила чак по Ердељу.
Аустромађарска влада не мо-
же да је савлада јер је одат-
ле трупе повукле на одбран-
бени фронт против Србије.

С друге стране наоружане
чете српско-хрватско-слове-
начких дезертера нападају по-
задану аустроугарске војске,
и држе планине у Црној Го-
ри и Босни.

Најзад су избиле побузе у
Салцбургу, Кракову, Льову,
Прагу и Тропави, ради глади.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

ЉУБОРК. — Извршен је спо-
разум између Сједињених Држава,
Француске и Билгеске да сједине
средства за израду авиона, и
да свака земља извршује делове
који су у ње најбољи и има их
највише.

ПРИЗ. — По добитним извеш-
тајима, аустројеве трупе повла-
че се из Црне Горе.

НЕЗАВИСНОСТ ЈУГОСЛОВЕНА

ПРОКЛАМАЦИЈА У ЗАГРЕБУ

Цирих, 18. октобра

По завршеној народној кон-
центрацији, у Загребу је 11
(24) септ. потписан најважни-
ји акт у борби за једин-
ство Срба, Хрвата и Слове-
наца. Прокламацију су пот-
писали најугледнији народни
представници из свих краје-
ва, а др. Корочец, председ-
ник клуба, прочитао ју је у
аустројевом рајхсрату 19 септ.
(2 окт.). Њене главне тач-
ке су:

»Ми, представници сло-
веначког, хрватског и срп-
ског народа сматрамо за
дужност да пре свега ис-
такнемо да аустро-угар-
ска влада има право да го-
вори само у име двају на-
рода који су господари у
А.-Угарској, и да, према
томе, начела мира која
ц. и кр. влада хоће да
предложи представници-
ма зараћених држава, ни
у колико не одговарају
потребама потлачених на-
рода у монархији.

По нашем дубоком у-
верењу, основа за трајан
мир може се поставити
само на новим начелима
међународног права, ос-

нованог на истини и пра-
вичности.

Једна од тих истина је
сте да је српско-хрват-
ско-словеначки народ ет-
нички један, и да по на-
ционалном принципу при-
знатом од свих, ова це-
лина треба да остане не-
дељива и ослобођена и
као територија и као др-
жава.

На тој се истини осни-
вају наша међународна
права и наши захтеви ко-
ји се слажу са демократ-
ском организацијом ци-
вилизованог човечанства.

Ослањајући се на пра-
во, које је увек живело у
нашем народу, да сваки
народ има право да живи
својим животом, изјављу-
јемо, у име народа Сло-
венаца Хрвата и Срба, да
хоћемо да располажемо
сами својом судбином и
да оснујемо своју државу,
и да нам то право дру-
ге нације зајемче.

У споразуму са демо-
кратским тежњама зара-
ћених народа као и неу-

тралних, тражимо и за
наш народ мир који ће
нам донети уједињење,
независност и слободу,
које ће једино нашем на-
роду осигурати миран раз-
витак.

Мир који би под јарам
друге нације одвео и нај-
мањи део нашега народа
из географске целине, сам
по себи носио би клицу
будућих сукоба и изгнао
би српско-хрватско-сло-
веначки народ да свим
силама прегне да за цео
свој организам постигне
право на независан живот.

Народ Словенаца, Хр-
вата и Срба свестан је
своје снаге и своје воље
које ће развити у свакој
прилици да би постао
члан Друштва Народа те
да с њиме ради на зајед-
ничком добру и напрет-
ку човечанства.

У име целе нације при-
знајемо мањинама других
народа у нашој средини
одвојеним територијално,
сва права потребна за
културни и економски
национални развитац.

Пристаништа у Јадра-
ну која, по свом станов-
ништву, острвима и по-
задином, припадају еко-
номској домени нашега
народа, биће отворена
свима народима који жи-
ве иза наше позадине ра-
ди њихове трговине; на-

ша нација склопиће ме-
ђународне уговоре ради
организације и зајемче-
ња тих слобода.

У име целе нације, из-
јављујемо још да не до-
пуштамо никоме, чак ни
конференцији мира да ре-
шава о судбини нашега
народа без његовог цело-
купног учешћа при ре-
шавању, и зато тражимо,
на основи слободног са-
моопредељења, да на бу-
дућем конгресу мира уч-
ествује и народ Срба,
Хрвата и Словенаца пре-
ко својих народних пред-
ставника нарочито иза-
ораних за тај циљ.

У име народних орга-
низација Срба, Хрвата и
Словенаца, у Загребу 11
(24) септ. 1918:

Д-р. Анте Корочец, за
народни савет словенач-
ки: др. Булат, за нар. са-
вет из Далмације; др. А.
Павелић, за Старчевиће-
ву странку права; Стје-
пан Радић, за хрватску
сељачку странку; др. Бор-
ђе Красојевић, за српску
радикалну странку; по-
сланици Срђан Будисав-
љевић, И. Лорковић, за
независне групе; грађани
Букшег, Кораћ и Белић
за социјалистич. странку.

(Представници Босне и
Херцеговине поднели су
графу Тиси сличан ме-
морандум.)

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Франц. коминике

Париж, 17. октобра

Између Оазе и Сера би-
ла је јака артилеријска
ватра у области Креси на
Сери.

Зап. од замка Торсиен
неуморне трупе пете ар-
мије понова су напредо-
вале на фронту од 12 км.
између Сен Кантен ле Пти
и Херпи. Напад је извр-
шен снажно и Немци, ко-
ји су добили наредбу да
се одрже по сваку цену,
претрпели су тешке гу-
битке. Лево, и поред јаке
непријатељске митраљес-
ке ватре, Французи су
продрли у Сен Кантен ле-
Пти и дошли до коте 167.
Напредовали су и зап. од
Баноња.

У центру, ломећи не-
мачки отпор, Французи
су принудили Немце да
се повуку на другу стра-
ну пута од Рекувранса
за Сен Фиерже на фрон-
ту од 3 км. ист. од коте
Рекувранс. Десно су узели
коту 156 и напредо-
вали источно.

Број заробљеника пре-
лази 850.

Париж, 18. окт.

Локалне операције ј.
од Гиза, где су Францу-
зи напредовали према
друму од Гиза за Хери
Виелв. Зап. од Сен Фер-
же према коти 145 врло
јаке борбе. Одбијено ви-
ше против напада.

СА НАШЕГ ФРОНТА

Комунике о дејствима 19. октобра

Српске трупе неуморно гонећи скоро
два пута јаче немачке и аустријске снаге
и савлађујући највеће тешкоће избиле су
на широком фронту на Дунав. **КЛИЧЕВАЦ,**
ДУВРАВИЦА, СМЕДЕРЕВО и **ГРОЦКА** у
нашим рукама. Наша артиљерија тукла је
непријатељске мониторе, реморкере и шле-
пове, који су пловили Дунавом ка Бео-
граду.

На правцу Младеновац—Београд зау-
зели смо важне положаје Варовница—Ко-
смај и даље на запад достигли смо лини-
ју Стојник—Лајковац.

У наступању долином Западне Мораве
заузели смо Пожегу.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

ОДЛУКА О ДНЕВНИЦИ УЧИТЕЉА
И СВЕШТЕНИКА

Министарски Савет у сед-
ници својој од 5. октобра т.
год. изволео је под ДРБрој
37509 донети следећу одлуку:
»Да се решење Министар-
ског Савета ДРБр. 35969 од

27. септембра ове године, у
погледу исплате дневнице,
примени и на свештенике и
учитеље, који врше своје ду-
жности на нашој територији
рачунајући свештеницима,
који нису државни чиновни-
ци, и учитељима дневницу од
по 6 (шест) динара, а свима

свештеницима државним чи-
новницима, по 6 (шест) ди-
нара, ако им је плата испод
5000 динара а по 8 (осам) ди-
нара, ако им је плата од 5000
динара па на више.

»Ову дневницу примаће
свештеници у старим обла-
стима Србије, поред бира који
по буџету примају, а свеш-
теници у новим областима
поред досадашњих 90 динара
одређених у месту бира.»

ЧИТУЉА

Јављамо сродницима и при-
јатељима, да је наша бликад
непрежаљена мајка, односно
свекрва, ташта и баба, Ма-
рија Д. Грдановић, премину-
ла 14. о. м. у Битољу а са-
храњена 15. о. м.

Ожалостљени: синови: Бор-
ђе, Алекса, Јефта, Јован и
Тома; кћери: Фанија и Јели-
савета; зет Воја Чакаревић и
остала многобројна фамилија.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Пола, 18. — (Аустриј-
ски коминике.) Ако се е-
вакуација Венеције буд-
вршила под притиском
италијанске војске, т. ј.
са сталним борбама, не-
избежно ће бити рушење
вароши, мостова, пруге
итд. Напротив, ако не-
пријатељства престану, е-
вакуација ове богате и о-
брађене равнице изврши-
ће се без оштећења. Зато
би врховна команда тре-
бала да нареди да се не-
пријатељства одмах обу-
ставе.

Цирих, 18. — Јав-
љају из Беча да је
земаљски сабор До-
ње Аустрије на сед-
ници изгласао про-
кламацију немачком
народу за независ-
ност или за уједиње-
ње са Немачком.

Верн, 18. — Сви из-
вештаји тврде да су
покрети у Аустрији
стварни, и да је рас-
пад Аустро-Угарске
свршен чин.

Базел, 18. — Из Беча
јављају да је Андраши 14
окт. упутио г. Лансингу
још један телеграм, мо-
лећи одмах примирје на
целом аустро-угарском
фронту и да се затим от-
почну преговори о миру.

Цирих, 18. — Сви Нем-
ци из Румуније беже и од-
лазе у Немачку. Напу-
стили су и трговачке рад-
ње и све своје капитале
бојећи се гњева народ-
нога. Народ је сав ли-
стом устао тражећи об-
јаву рата.

Цирих, 18. — Из
Беча јављају да се
данас састаје на ван-
редну седницу Југо-
словенски Клуб, који
ће изјавити влади: О-
чигледно је да Југо-
словени, Словенци,
Хрвати и Срби не мо-
гу даље живети под
аустријском упра-
вом; зато они отво-
рено проглашују зва-
нично цуну независ-
ност, коју Аустрија
признаје у одговору
Вилсону.

Женева, 18. — Нем-
ци из Белгије повлаче се
хитно ка Мези.

Одговорни уредник:
Алекса Грдановић
Штампарија Акуарони

СРПСКИ МАГАЦИН

ДУШАНА СТОЈАНОВИЋА
Навахија Лимбо ул. бр. 36
поштом од хотела Париза
ка Покривеној Чаршци
прва улица десно
у непосредној близини Бур-
мали цамије

Има на стоваришту равне
сортегарантираног чистог при-
родног вина у бурадима и фла-
шама, које нарочито препоручује
српским менаџерима. Ма-
гацин је обилно снабдевен
коњаком, ланкерима, ракијом
и осталим робом. Продаја на ве-
лико и на мало. Цене умерене.
26—30

Кавана ВАЉЕВО
препоручује Србима сво-
ју српску кујну, Игњати-
јева улица бр. 320.

Угоститељ

Теша С. Ковачевић

ШТАМПАРИЈА

АКВАРОНЕ

у улици Коломбо бр. 6,
израђује све врсте штам-
парских послова и штам-
биље од каучука. Цене
снижене. 2—5